

DOPINGREGLEMENT FOR TRAVHEST

Dopingreglementet er gitt av styret i Det Norske Travelskap (heretter: DNT) med hjemmel i DNTs lov § 14-1, jfr. forskrift av 1. mars 2007 om forbud mot doping av hest, § 7.

Dopingreglementet 2011 ble vedtatt av styret i DNT 19. november 2010.

(Feil i henvisninger korrigert administrativt 11.april 2011).

§ 1 Virkeområde

(1) Dopingbestemmelsene gjelder for følgende;

(a) Dette reglements gjelder for de personer som er som angitt i DNTs løpsreglement § 1-1 og § 1-5.

(b) Med "hest" menes i dette reglement både travhest og travponni.

(c) Med "ansvarlig innmelder" menes person som angitt i løpsreglementet § 7-4.

(2) Dersom en person som er knyttet til praktisk arbeid med hesten (trener, medarbeidere i stallen, dyrehelsepersonell mv) ikke er medlem av et travlag tilsluttet DNT, bør hestens ansvarlige innmelder inngå avtale med slike personer for å sikre at vedkommende vil anerkjenne og respektere dopingbestemmelsene.

(3) Disse dopingbestemmelsene med tilhørende retningslinjer regulerer alle forhold rundt antidopingarbeidet innen DNT.

(4) Organisasjonsledd i DNT kan ikke ha egne dopingbestemmelser.

(5) DNTs styre kan gi retningslinjer for antidopingvirksomheten.

§ 2 Definisjon av doping og regelbrudd

(1) Følgende forhold anses som doping og derved som regelbrudd:

a) Når et forbudt stoff eller spor av et slikt stoff, som er forbudt i henhold til DNTs forbuds- og karenstidsliste for hest, er til stede i hestens dopingprøve. Det gjelder prøver som er tatt i forbindelse med trening, deltakelse i travløp, prestasjonsprøve eller avlsutstilling. Det er ikke straffbefriende at hesten har vært behandlet for skade eller sykdom.

b) Å delta i travløp, prestasjonsprøve eller avlsutstilling med hest som er under behandling dersom deltakelsen kan være dyrevernmessig uforsvarlig på grunn av behandlingen. Forbudet gjelder selv om behandlingen ikke vil påvirke hestens prestasjon i det aktuelle tilfellet.

c) Bruk eller forsøk på bruk av et stoff, behandling eller metode som er forbudt i henhold til DNTs forbuds- og karenstidsliste for hest, når bruken skjer i forbindelse med trening, deltakelse i travløp, prestasjonsprøve eller avlsutstilling.

d) Å unnlate å møte til pålagt dopingkontroll, nekte å avgi dopingprøve eller å unndra seg dopingkontroll på annen måte.

e) Å forfalske, forbytte, eller å ødelegge dopingprøve samt nektelse av fremleggelse av hestens helsekort og veterinærjournal.

f) Å oppbevare legemidler, stoffer eller apparatur for spesiell behandling i strid med bestemmelsene i vedlegg 2, punkt 4).

g) Å gi eller overlate forbudt stoff eller reseptbelagt legemiddel til hest eller person andre enn den hest eller person som er angitt på resepten. Det er forbudt å tilvirke, innføre, utføre, selge, distribuere, erverve, sende eller overdra et forbudt middel eller en forbudt metode.

h) Å foreskrive eller gi et forbudt middel eller metode eller forsøk på dette.

i) Å unnlate å ha fullstendige og korrekte tidsfestede opplysninger i hestens helsekort om de behandlinger hesten har fått jfr. vedlegg 2,2).

(2) DNTs forbuds- og karenstidsliste utarbeides av administrasjonen i DNT i samarbeid med Antidopingutvalget, og godkjennes av styret i DNT. Den skal omfatte forbudte stoffer og metoder og karenstider. Listen trer i kraft etter beslutning fattet av styret i DNT. Listen er gjeldende og håndheves inntil ny liste trer i kraft. Listen publiseres på DNTs hjemmeside.

(3) Hest sertifisert i DNT er for øvrig undergitt de regler som til enhver tid er fastlagt i forskrift om forbud mot doping av hest.

§ 3 Opplysningsplikt

Ved behandling av sykdom eller skade skal ansvarlig innmelder sørge for at dyrehelsepersonell får opplysninger om når hesten er tenkt startet eller skal delta i travløp, prestasjonsprøve eller avlsutstilling.

§ 4 Dopingkontroll

(1) Dopingkontroll kan gjennomføres uten varsel, både i og utenfor travløp, prestasjonsprøve og avlsutstilling. DNT og den som DNT gir fullmakt kan fastsette regler for gjennomføring av dopingkontrollen jfr. § ~~23~~22.

(2) Dopingkontroll kan, på vegne av DNT, også foretas av andre organisasjoner når det følger av avtale med DNT eller av internasjonale regler.

§ 5 Skyldkrav

(1) Hestens ansvarlige innmelder plikter å sørge for at intet forbudt stoff tilføres hesten. Hestens ansvarlige innmelder er uten hensyn til skyld ansvarlig for ethvert forbudt stoff eller spor av slikt stoff som blir funnet i hestens dopingprøve jfr. § 2 bokstav a).

(2) For å kunne dømmes for brudd på § 2 bokstav b – i må det foreligge forsett eller uaktsomhet.

(3) Manglende kjennskap til dopingbestemmelsene etter at disse er gjort kjent er ikke straffebefriende eller straffenedsettende.

§ 6 Bevis

(1) DNT har bevisbyrden for at et regelbrudd har funnet sted. Ved bevisvurderingen skal domsinstansen anvende en høyere bevisbyrde enn alminnelig sannsynlighetsovervekt, men lavere enn at all rimelig tvil skal komme anmeldte til gode.

(2) Dersom dopingbestemmelsene pålegger noen å føre bevis for et særskilt faktisk forhold eller en omstendighet, skal beviskravet være alminnelig sannsynlighetsovervekt.

(3) Bevis for faktiske omstendigheter tilknyttet et regelbrudd kan bringes til veie på enhver pålitelig måte.

(4) Følgende regler gjelder ved prosedyrebrudd:

a) Det legges til grunn at laboratorier godkjent av UET eller DNT har utført analyse og oppbevaring av dopingprøve i samsvar med UETs eller DNTs standard for laboratorieanalyse. Dersom anmeldte med sannsynlighetsovervekt fører bevis for at UETs eller DNTs standard ikke er fulgt, skifter bevisbyrden over til DNT som deretter må bevise at avviket fra standarden ikke har forårsaket den positive prøven. DNT må i så fall oppfylle bevisbyrden nevnt i første ledd.

b) Avvik fra UETs eller DNTs standard for gjennomføring av dopingprøver kan ikke påberopes som prosedyrebrudd med mindre avviket kan ha påvirket prøvens gyldighet. Dersom anmeldte med alminnelig sannsynlighetsovervekt kan bevise at avvik fra standarden har funnet sted, skal DNT ha bevisbyrden for at avviket fra standarden ikke har forårsaket den positive prøve eller det faktiske grunnlaget for regelbruddet. DNT må i så fall oppfylle bevisbyrden nevnt i første ledd.

§ 7 Forsøk og medvirkning

(1) Forsøk likestilles med fullbyrdet forgåelse.

(2) Medvirkning rammes med mindre det motsatte er bestemt.

§ 8 Automatisk tap av premier, mesterskap og resultat

Et regelbrudd avdekket gjennom positiv prøve under travløp medfører at kjører/rytter og hest automatisk og uten domsbehandling taper premie, mesterskap og resultat fra angjeldende travløp.

§ 9 Sanksjoner ved brudd på dopingbestemmelsene

(1) Utelukkelse av person og/eller hest kan omfatte:

- tap av retten til å inneha lisens
- tap av retten til å delta i travløp
- tap av retten til å oppholde seg på anlegg lisensiert av DNT
- tap av retten til å benytte anlegg lisensiert av DNT

samt tap av retten til å ha valgte og oppnevnte tillitsverv

(2) a) For forsettlig regelbrudd kan person idømmes utelukkelse, minimum 18 måneder – maksimalt livstid samt bot jfr. pkt. 56.

b) For uaktsomt regelbrudd kan person idømmes bøter tilsvarende 10 % av førstepremien + 2 % av trenerens gjennomsnittlige innkjørte siste 3 år, minimum kr 10.000, maksimalt kr 1.000.000.

Ved andre gangs regelbrudd kan person idømmes bøter tilsvarende 20 % av førstepremien + 4 % av trenerens gjennomsnittlige innkjørte siste 3 år, minimum kr 20.000, maksimalt kr 1.000.000.

Ved tredje gangs regelbrudd kan person idømmes utelukkelse som for forsettlig brudd.

c) For regelbrudd som følge av objektivt innmelderansvar kan person idømmes bøter tilsvarende 10 % av førstepremien + 1 % av trenerens gjennomsnittlig innkjørte siste 3 år.

(3) Person som begår regelbrudd i tilknytning til travaktivitet arrangert av organisasjonsledd uten å være medlem av organisasjonsledd tilsluttet DNT, kan av DNTs styre administrativt utelukkes fra deltakelse i organisert trav, støtteapparat for trav organisert av DNT og medlemskap i travlag eller opphold på anlegg lisensiert av DNT. Ved vurderingen av utelukkelsens lengde skal sanksjonene som gjelder for medlemmer benyttes. § 7 gjelder tilsvarende.

(4) DNT vil anerkjenne rettskraftige avgjørelser fra internasjonale travorganisasjoner som er avsagt i henhold til og i samsvar med deres interne regler.

(5) Ved enhver positiv dopingprøve skal det sanksjoneres med bot i henhold til de enhver tid gjeldende straffebestemmelser i UET. Boten kan etter søknad til styret i DNT ettergis når særlige forhold foreligger.

§ 10 Tap eller reduksjon av økonomisk støtte

(1) DNT og organisasjonsledd i DNT skal helt eller delvis frata økonomisk støtte til personer eller sammenslutninger av personer som bryter bestemmelsene i § 2.

§ 11 Flere regelbrudd

(1) Det regnes som flere regelbrudd dersom det kan fastslås at andre gangs regelbrudd ble begått etter at vedkommende person ble varslet om det første regelbruddet

(2) Dersom hesten ved en og samme dopingprøve avlegger positiv prøve for flere forbudte stoffer og/ eller forbudte metoder, skal det regnes som ett regelbrudd.

(3) Ved flere regelbrudd eller bruk av flere forbudte stoffer og/eller metoder skal utelukkelsestiden skjerpes.

§ 12 Foreldelse

(1) Fristen for foreldelse er 4 år. Fristen regnes fra den dag det straffbare forhold er opphørt. Foreldelsen avbrytes når en sak anmeldes til en domsmyndighet.

§ 13 Saksbehandling

(1) Ved positiv A-prøve skal hestens ansvarlige innmelder informeres så raskt som mulig etter at Antidopingutvalget i DNT har foretatt innledende undersøkelser. Hestens ansvarlige innmelder skal informeres om sine rettigheter og få kopi av sakens dokumenter. Kopi av sakens dokumenter skal også sendes hestens ansvarshavende eier.

(2) I medhold av § ~~2322~~ kan styret i DNT delegere myndighet til å inngi anmeldelse med krav om at sak blir reist for brudd på dopingbestemmelsene.

(3) Anmeldelsen skal inngis skriftlig til domskomiteen i DNT så snart som mulig, etter at nødvendige innledende undersøkelser er utført.

(4) Domskomiteen sender anmeldelsen snarest mulig og senest innen 2 uker i rekommandert brev til den anmeldte som gis en frist på 3 uker til å komme med sine bemerkninger til den inngitte anmeldelse. Samtidig gjøres anmeldte oppmerksom på at saken kan bli avgjort på grunnlag av den inngitte anmeldelse dersom vedkommende unnlater å fremkomme med sine bemerkninger innen den fastsatte frist.

(5) Enhver sak skal avgjøres så raskt som mulig. Domsinstansen skal påse at saken under forberedelsen ikke forsinkes ugrunnet og kan i den forbindelse sette frister, avskjære bevis og foreta annen forberedende saksbehandling. Enhver sak skal utredes nøye før den blir avgjort. Partene har rett til å kreve muntlig forhandling med mindre domskomiteen enstemmig finner at dette ikke er nødvendig. Dersom det tas opp muntlig forklaring av parter eller vitner, skal partene varsles og ha rett til å være til stede eventuelt sammen med rådgiver. Bare de bevis som foreligger i saken og som begge parter er gjort kjent med, blir å legge til grunn for avgjørelsen. Dersom anmeldte ikke behersker norsk skal domsinstansen bekoste tolk.

(6) Ingen kan være med på forberedelsen av saken eller avgjørelsen som selv har interesse i saken, har inngitt anmeldelse eller vært med på behandlingen av den i lavere instans eller som på forhånd offentlig har gitt sin oppfatning av saken til kjenne eller det foreligger andre særlige grunner som er egnet til å svekke tilliten til dennes habilitet. Bestemmelsene om habilitet i DNTs lov gjelder tilsvarende.

(7) Avgjørelsen skal begrunnes. Det skal redegjøres for hvilket forhold som anses som bevist og hvilken dopingbestemmelse som legges til grunn.

(8) Melding om avgjørelse sammen med begrunnelsen for denne skal sendes påtaleorganet og anmeldte i rekommandert brev eller på annen betryggende måte. Samtidig skal underretning gis om frist for overprøving av avgjørelsen og til hvem kravet om overprøving skal rettes.

§ 14 Suspensjon av person

(1) Når det er grunn til å anta at en person vil bli ilagt sanksjon etter disse dopingbestemmelsene, kan domskomiteen beslutte, etter begjæring fra påtaleberettiget, at den eller de det gjelder suspenderes. Suspensjon av person kan besluttes for inntil to måneder av gangen. Den samlede suspensjonstid må ikke overstige den tid vedkommende antas å ville miste sine rettigheter ved endelig dom.

(2) Suspensjon medfører at person utelukkes innenfor de rammer som fremgår av § 9. Suspensjonstiden skal komme til fradrag i den straff som måtte bli utmålt.

(3) Den person som blir suspendert, skal straks underrettes om beslutningen og at suspensjonsvedtaket kan ankes inn for appellkomiteen.

§ 15 Suspensjon av hest ved brudd på dopingbestemmelsene

(1) Ved positiv A-prøve skal hesten, snarest ilegges startforbud av DNT inntil B-prøve foreligger, med mindre særlige hensyn gjør seg gjeldende.

(2) Er B-prøven negativ opphever DNT startforbudet.

(3) Er B-prøven positiv må ny dopingprøve (C-prøve) tas for eiers regning og på eiers oppfordring før startforbudet kan oppheves. I et slikt tilfelle må hestens eier begjære overfor DNT at ny prøve tas og analyseres i henhold til DNTs regler.

Er denne nye prøven negativ opphever DNT startforbudet av hesten etter begjæring fra hestens eier. Er den nye prøven positiv ansees dette som ny positiv prøve og behandles som ny dopingsak.

(4) Startforbudet for hest innebærer forbud mot innmelding, starterklæring og start i alle travløp, i alle land, forbud mot deltakelse i avlsutstilling, prestasjonsprøve m.v.

§ 16 Anke

(1) Gjenstand for anke etter denne bestemmelse er de avgjørelser som er fattet av domskomiteen etter dette dopingreglement.

(2) Anke fremsettes for Appellkomiteen i DNT.

(3) Anken må fremsettes skriftlig og senest innen 14 dager etter at vedkommende er blitt kjent med avgjørelsen. Kravet fremsettes for Domskomiteen og sendes av denne sammen med sakens dokumenter til Appellkomiteen.

(4) En anke som er fremsatt etter at ankefristen er utløpt, skal avvises med mindre Appellkomiteen finner at oversittelsen ikke bør legges den ankende til last, eller det av særlige grunner finnes rimelig at anken likevel blir prøvd.

(5) Anken skal behandles så snart som mulig. Bestemmelsene om saksbehandling i § 4413 får tilsvarende anvendelse.

(6) Appellkomiteen kan:

a) avvise saken p.g.a. formelle feil,

b) oppheve Domskomiteens avgjørelse, sende saken tilbake til ny behandling i domskomiteen og gi retningslinjer for den nye behandlingen,

c) stadfeste Domskomiteens avgjørelse,

d) avsi ny dom.

(7) Anken har ikke oppsettende virkning med mindre appellkomiteen bestemmer noe annet.

§ 17 Ankeberettiget

Ankeberettiget er;

a) anmeldte

b) styret i DNT.

§ 18 Straffens ikrafttreden

(1) Utelukkelse trer i kraft med virkning fra den dag domskomiteens avgjørelse er avsagt, jfr. § 16 (7), jfr. § 17, 7. ledd. Dette gjelder også dersom det har oppstått forsinkelser i saksbehandlingen. Utholdt suspensjon kommer til fradrag i ilagt utelukkelse.

(2) Soning av dom regnes kun i den tid den dømte er medlem av eller på annen måte tilknyttet DNT. Ved utmeldelse blir soning utsatt og løper videre ved en eventuell innmeldelse.

§ 19 Offentliggjøring. Taushetsplikt

(1) En sak som reises i henhold til dopingbestemmelsene er ikke offentlig før det er besluttet å begjære suspensjon eller å anmelde saken.

(2) Forhandlingene i domsinstansene er offentlige med mindre domsinstansen selv, eller domsinstansen etter begjæring fra en av partene, finner at forhandlingene skal gå for lukkede dører.

(3) Domsinstansens avgjørelse er i sin helhet offentlig. Domsinstansen kan, når det foreligger spesielle grunner, bestemme at kun domsslutningen skal gjøres offentlig kjent.

§ 20 Gjenopptagelse

(1) Til fordel for den som er ilagt straff, kan en sak som ellers er endelig avgjort av DNTs dømmende instanser, gjenopptas når det fremkommer opplysninger som man antar ville ha medført et annet resultat. Til skade for den som er frifunnet, kan en sak som ellers er endelig avgjort gjenopptas når det på grunn av egen tilståelse eller andre nye opplysninger eller bevis er overveiende sannsynlig at vedkommende er skyldig i en straffbar handling.

(2) Begjæringen om gjenopptagelse sendes den instans som sist har avgjort saken. Blir begjæringen om gjenopptagelse avslått, kan den overprøves unntatt for avslag behandlet av DNTs Appellkomité.

(3) Blir begjæringen om gjenopptagelse tatt til følge, bestemmer gjenopptakelsesinstansen hvordan saken videre skal behandles og kan selv avgjøre saken.

(4) Saksbehandlingsreglene i § [1314](#) får anvendelse så langt de passer.

§ 21 Benådning

Styret i DNT kan etter søknad, når særlige omstendigheter taler for det, gi benådning for ilagt utelukkelse.

§ 22 Delegasjon av kontroll- og påtalekompetanse i dopingsaker

(1) Styret i DNT kan inngå avtale om hel eller delvis overføring av kontroll- og påtalekompetanse knyttet til dopingsaker.

(2) Overføring av kontrollkompetansen innebærer at DNTs samarbeidende organ kan gi prosedyrer for gjennomføring av antidopingvirksomheten, herunder bl.a. regler for unntak fra forbudslisten, dopingkontroll, saksbehandling, prøveoppbevaring samt forsendelse og oppfølging av analyseresultater.

(3) Overføringen av påtalekompetanse innebærer at DNTs samarbeidende organ gis myndighet til å fatte påtalemessige avgjørelser i medhold av dopingbestemmelsene, herunder adgang til å opptre som part i dopingsaker for DNTs Doms- og Appellkomité.

(4) Overføringen av kontroll- og påtalevirksomheten skal ikke gi medlemmer av DNT færre eller dårligere rettigheter enn de som følger av DNTs lov.

§ 23 Ikrafttredelse

Dette reglement trer i kraft fra 1. januar 2011.

Vedlegg 1

REGLER FOR GJENNOMFØRING AV DOPINGKONTROLL

- 1) Ansvarlig innmelder har ansvaret for at dopingreglementet blir overholdt. Vedkommende er forpliktet til å overholde gjeldende regler for uttak av tilstrekkelige dopingprøver når stevneveterinær/bemyndiget veterinær, DNT, dommerkomité, arrangør av prestasjonsprøve eller avlsutstilling bestemmer at slike prøver skal tas. Ansvarlig innmelder har ansvaret for at hestens pass og helsekort er tilgjengelig ved dopingkontrollen. Dopingprøve eller andre undersøkelser av travhest som oppholder seg i Norge kan også tas ved annet tidspunkt og sted enn direkte tilknytning til travløp, prestasjonsprøve eller avlsutstilling (jfr. løpsreglementet §10-1).

- 2) Prøvetakning
I tilknytning til travløp kan dopingprøver tas både før og etter løp. Etter løp skal melding om prøvetaking gis til kjører / rytter / oppasser av hesten før ekvipasjen kjører / rir ut av løpsbanen / utstillingsplassen. Etter at beskjed er mottatt, skal hest som skal skrives ned, oppholde seg på av stevneveterinær angitt sted under overvåking. Etter nedskritting følges ekvipasjen av stevneveterinær/-assistenten til dopingboksen. Ansvarlig innmelder eller person over 18 år med fullmakt fra ansvarlig innmelder, skal være tilstede ved dopingprøveuttak. Dopingkontroll kan, på vegne av DNT, også foretas av andre organisasjoner når det følger av avtale med DNT eller av internasjonale regler.

- 3) Analyse av prøver
Analyser av dopingprøver gjennomføres ved UET eller DNT godkjente laboratorier.

- 4) Resultathåndtering
Gjennomføres etter DNTs prosedyrebestemmelser.

Vedlegg 2

REGLER OM BEHANDLING VED SYKDOM OG SKADE

1) Behandling

Det er forbudt å utsette hest som skal delta i konkurranse, prestasjonsprøver eller utstilling for behandling eller andre forhold som kan påvirke hestens prestasjonsevne eller temperament.

Hvilke behandlinger og andre forhold som medfører forbud mot deltakelse i travløp, prestasjonsprøver eller avlsutstillinger hele hestens levetid eller i et begrenset tidsrom (karenstider), fremgår av DNTs til enhver tid gjeldende forbuds- og karenstidsliste.

Uavhengig av angitt karenstid vil doping foreligge når en dopingprøve inneholder rester av et legemiddel, preparat stoff eller behandling.

Hest som trenes og konkurrerer i Norge kan kun behandles med legemidler som er tillatt omsatt og anvendt i Norge i henhold til norsk legemiddellovgiving.

Hest kan behandles med reseptbelagt legemiddel kun når veterinær har ordinert dette til navngitt hest.

2) Journalføring ved medisinsk behandling av hester

Ansvarlig innmelder skal sørge for at hver hest som trenes for å delta i travløp og/eller skal delta i travløp, prestasjonsprøve eller avlsutstilling, har fullstendige, korrekte og tidfestede opplysninger om de behandlingene hesten har fått. Opplysningene skal være ført i hestens helsekort som skal følge hestens pass. Opplysningene kan benyttes av arrangør/arrangørorganisasjonen for å forhindre og følge opp mistanke om brudd på dette reglement. I tilfelle hvor opplysningene nektes fremlagt eller er ufullstendige og uriktige er det å anse som at positiv dopingprøve foreligger jfr. § 2 e).

3) Opplysningsplikt/sykemelding

Ved behandling av sykdom/skade skal hestens ansvarlige innmelder sørge for at behandlende veterinær eller andre personer som behandler hesten opplyses om når hesten er tenkt startet eller skal delta i travløp, utstilling eller prestasjonsprøve. Behandlende veterinær kan når han finner grunnlag for det, sykmelde hesten med krav om friskmelding. Hestens ansvarlige innmelder skal før deltagelse underrette stevneveterinær om eventuell tilførsel av legemidler eller lignende og annen behandling som kan komme inn under dopingforskriftene og være i strid med disse. Selv om stevneveterinær eller arrangør ikke nedlegger forbud mot deltagelse, fritar ikke dette for ansvar for bruk av spesielt middel eller spesiell behandling i strid med dette reglementet eller forskrift mot doping av hest.

4) Oppbevaring av behandlingsutstyr

Det er forbudt å oppbevare spesielle midler, apparatur for spesiell behandling, injeksjonssprøyter og kanyler usikret i stall hvor det oppstalles løpshest.

Det er forbudt å gi/overlate legemiddel, stoff eller apparatur for spesiell behandling til hest eller til person annet enn den hest/person som angitt på resepten jfr. § 2 g).

Spesielle midler, injeksjonssprøyter og kanyler og apparater for spesiell behandling skal oppbevares forsvarlig i låst skap i stall hvor det oppstalles løpshest. Nøklene til slikt skap skal oppbevares utilgjengelig for andre enn den som er ansvarlig for stallen.

Etter avsluttet behandling skal rester av reseptbelagte medisiner som ikke er brukt, brukte sprøyter og kanyler fjernes fra stallen og forsvarlig tilintetgjøres.

DNTs antidopingplakat skal henges opp på et godt synlig sted i alle staller.